

Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Seviyelerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Doğu Karadeniz Örneği

Study on Determining The Financial Literacy Level of University Students: East Black Sea Sample

Nuri Baltacı¹, Eren Kütük²

Öz

Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal konularda yeterli bilgiye sahip olması ve bu bilgiye uygun finansal tutum ve davranışlar sergilemesini ifade etmektedir. Bu çalışma ile Doğu Karadeniz’de devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesinin test edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; cinsiyet bakımından erkeklerin, medeni durum bakımından evlilerin, okuduğu fakülte bakımından iktisadi ve idari bilimler fakültesinde okuyanların, yaş grubu bakımından ileri yaş grubunda olanların ve son sınıfta okuyanların finansal okuryazarlık seviyeleri daha yüksektir. Ayrıca, eğitim seviyesi ve gelir arttıkça finansal okuryazarlık seviyesi artmaktadır. Ancak, genel olarak katılımcıların finansal okuryazarlık seviyesi düşüktür.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Bilgi, Finansal Eğitim

Abstract

Financial literacy is defined as possessing sufficient amount of information in financial issues and displaying financial attitudes and behaviors in the light of this information. This study aims to test the financial literacy level of students studying at state universities in East Black Sea. According to the findings of the study; males in terms of gender, married people in terms of marital status, students studying in faculty of economics and administrative sciences in terms of the departments they are enrolled in, elder people in terms of age and final year students have a higher level of financial literacy. Furthermore, as old age, educational level and income increase, financial literacy increases. However, generally participants have a low of level of financial literacy.

Keywords: Financial Literacy, Financial Knowledge, Financial Education

Araştırma Makalesi [Research Paper]

JEL: M30, M31, M37

Submitted: 17 / 02 / 2019

Accepted: 19 / 10 / 2020

¹ Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, nbaltaci@gmail.com

² Yüksek Lisans Mezunu, Gümüşhane Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, kutukoeren@gmail.com

Giriş

Finansal piyasaların gelişmesi ve küresel bir ağ haline gelmesi ile dünyanın bir ucunda meydana gelen finansal bir hareket tüm dünyaya yayılmaktadır. En son 2008 yılında ABD’de başlayan mortgage krizi zamanla tüm dünya ekonomilerini etkilemiş ve küresel finans krizi şekline dönüşmüştür. Bu krizin bütün dünyaya bulaşmasının altında yatan nedenler her yönüyle küreselleşme olgusu, bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, yeni icat edilen finansal türev araçlar ve spekülasyon faaliyetleridir. Bütün bu olgular dünya ekonomik sisteminde, ülkelerin ve dolayısıyla bireylerin finansal krizlerden veya olumsuz ekonomik olaylardan kaçınmasını imkansız hale getirmektedir. Bu durumda finansal kriz ve her türlü ekonomik olumsuzluklara karşı hazırlıklı olmak gerekmektedir. İşte bu noktada, bireylerin hızla gelişen güncel ekonomik olayları takip etmesi, finansal eğitim almaları ve aldığı bu eğitimle rasyonel kararlar vermeleri beklenmektedir.

Tüm ekonomilerin temel amacı kalkınmak ve büyüktür. Bu hedefe ulaşabilmek için en önemli araç tasarrufların artırılmasıdır. Artan tasarrufların yatırımları da artırması beklenmektedir. Tasarruf, yatırım gibi konularda başarılı olmanın yolu bireylerin ve yatırımcıların finansal konularda rasyonel karar vermelerinden geçmektedir. Gerek hane halkı gerekse sermaye sahiplerinin rasyonel karar almalarında ise ekonomik ve finansal bilgileri önem arz etmektedir. Bireylerin ve yatırımcıların finansal okuryazarlık seviyelerinin artırılmasıyla tasarrufların artırılması, bilinçli yatırım yapılması, katma değerli alanlara yatırım yapılması, tüketici toplumdaki tasarruf yapan topluma geçilmesi, portföyler oluşturulurken tesadüfi değil de bilinçli bir şekilde yapılması sağlanmalıdır. Böylece bireylerden aileye, aileden bütün bir topluma ve en sonunda da ülke ekonomisinde gelişme ve refah artışı beklenilmektedir.

Çalışmanın temel amacı, TR90 Bölgesi olan Giresun, Gümüşhane, Rize ve Trabzon’da bulunan devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerini tespit etmeye yöneliktir. Çalışmaya TR90 Bölgesinde bulunan Ordu ve Artvin illeri maddi yetersizlikler nedeniyle dahil edilememiştir. Ayrıca öğrencilerin finansal tutum ve davranışlarını, matematiksel becerilerini ve finansal kavramlar hakkındaki bilgi düzeylerini test etmeyi amaçlamaktadır. Bunların yanında finansal okuryazarlık seviyesinin planlı bütçe yapma ve tasarruf yapma davranışı üzerindeki etkisi araştırılmaktadır.

1. Kavramsal ve Teorik Çerçeve

1.1. Finansal Okuryazarlığın Tanımı

Finansal okuryazarlık, finansal planlama, problem çözme, karar verme gibi üç ana bileşenden oluşmaktadır. Finansal okuryazar birey, para yönetiminin ana kavramlarını anlayabilen, finansal kurumların ve sistemlerin çalışma şekilleri hakkında bilgi sahibi olan ve finansal konuların yönetiminde etkin tutuma sahip kişidir (Schagen and Lines, 1996: 91).

Finansal okuryazarlık, parayı kullanma ve yönetme anlamında rasyonel kararlar verebilme yeteneğidir (Roy Morgan Research, 2003: 1). Jazayeri ise finansal okuryazarlığı, finansal bilgi bağlamında ya da paranın anlamlandırılması ve kontrol edilmesi yeteneği olarak tanımlamıştır. Daha geniş anlamda ise finansal becerileri ve özgüven ile bilgiyi ve kavramı finansal problemleri yönetme ve çözüme kavuşturma gibi farklı alanlara uygulama yeteneği olarak tanımlamıştır (Jazayeri, 2006: 1).

Lusardi ise, temel finansal okuryazarlık ve gelişmiş finansal okuryazarlık olarak tanımlama yapmaktadır. Temel finansal okuryazarlığı, faiz, enflasyon, risk ve getiri gibi kavramlar hakkında yorum yapabilmek olarak tanımlarken; gelişmiş finansal okuryazarlığı ise hisse senedi piyasası, fonlar, bono fiyatları ve faiz oranları ile ilgili hesaplamalar gibi daha zor konular hakkında bilgi sahibi olmak olarak tanımlamaktadır (Lusardi, 2008: 7-8).

Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal konularda edindikleri bilgilerle doğru finansal davranışlar göstermelerini ve doğru finansal kararlar almalarını tanımlamaktadır (Gökmen, 2012: 14). TCMB, finansal okuryazarlığı, doğru finansal kararlar verme noktasında ve bireysel refahı artırma noktasında gerekli olan finansal farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışların tümü şeklinde ifade etmiştir (TCMB, 2012: 3).

Sonuç olarak finansal okuryazarlık kavramı, bireylerin finansal konularda yeterli bilgiye sahip olması ve sahip olduğu bilgiye uygun tutum ve davranışlar sergilemesini ifade etmektedir. Finansal okuryazar birey, tasarruf, yatırım, emeklilik, bütçeleme, borçlanma vs. konularda bilgi sahibi olan ve bu konular arasındaki ilişkileri bilen, yorum yapabilen ve bu bilgi çerçevesinde finansal tutum ve davranış sergileyen kişidir.

1.2. Finansal Okuryazarlığın Önemi ve Gerekliliği

Yeni ve karmaşık finansal türev araçların ortaya çıkması küreselleşen piyasa şartlarında finansal okuryazarlık kavramının önemini daha da artırmaktadır. Çünkü sürdürülebilir bir büyüme için sadece tasarruf yapmak yeterli olmayıp, bu tasarrufları katma değeri yüksek alanlara yatırım yaparak değerlendirmek gerekmektedir. Bu nedenle finansal okuryazarlık seviyesinin artırılması önemlidir (SPK, 2013).

TCMB, finansal eğitimin gerekliliğini şu nedenlere bağlamaktadır (TCMB, 2015: 2):

- Günlük hayatta finansal piyasalarda yapılan işlemler, yeterli finansal bilgi, farkındalık ve risk analizi yapabilme kapasitesi gerektirmektedir.
- Finansal hizmet ve ürünlerin çeşitliliğinin ve karmaşıklığının artması bir yandan ürün portföyünü çeşitlendirirken öte yandan yeni finansal ürünler hakkında yeterli finansal bilgi edinmeyi zorlaştırmaktadır.
- Mevcut küresel ekonomik sistemde tüketim eğilimi ile birlikte borçlanma da artmaktadır.
- Ortalama yaşam süresinin uzamasıyla birlikte emeklilik sistemlerinde özek sektörün payının artması sonucu bireyler tasarruflarını değerlendirme noktasında daha özenli yapmak zorundadır.

1.3. Finansal Okuryazarlık ile İlişkili Kavramlar

1.3.1. Finansal Erişim

Finansal erişim, bireylerin ve firmaların kredi, kredi kartı, banka kartı, vadeli ve vadesiz mevduat, sigorta vs. finansal ürün ve hizmetlere ulaşması ve kullanması durumudur (T.C. Hazine Müsteşarlığı, 2014: 1). OECD'nin yaptığı araştırmalara göre, finansal sistem dışında kalan bireylerin ve kurumların finansal sisteme dahil edilmesiyle tasarruflar artmaktadır. Tasarrufların artması ile yatırımlar artmakta, buna bağlı olarak istihdam artmakta ve dolayısıyla ekonomik büyüme gerçekleşmektedir. Yapılan bu uzun vadeli yatırımlar, bireylerin ülkelerine bağlılığını artırmakta ve suç işleme eğilimini azaltmaktadır. Ayrıca, yasal finans kurumlarını kullanan bireyler ve kurumlar yasal olmayan (tefeciler gibi) araçlardan kurtulmakta ve maliyetlerini düşürmektedir (Işık, 2011: 1-2).

1.3.2. Finansal Eğitim

Finansal eğitim ve finansal okuryazarlık kavramları birbirini tamamlayan kavramlardır. Finansal eğitim alınmadan finansal okuryazar olunmaz. Bireyler finansal eğitim süreci sonunda finansal okuryazar birey olmalıdır (Gökmen, 2012: 20-21). Finansal eğitim, farkındalığın ve finansal erişimin artırılması, finansal konularda bilgi birikiminin sağlanması ve bu bilgi birikiminin bireylerin finansal davranışlarına yansımaları, dolayısıyla toplumsal refahın artması durumlarını kapsamaktadır (Işık, 2011: 79).

1.3.3. Finansal Bilgi, Finansal Tutum ve Finansal Davranış

Finansal bilgi, bireylerin finansal konularda bilmeleri gereken bütçe, tasarruf, borçlanma, faiz, mevduat, yatırım, kredi vs. gibi kavramlardır. Çünkü bireylerin, finansal konularda finansal bilgiye ihtiyacı vardır. Finansal tutum, bireylerin gelecek planları ile ilgili sergileyecekleri durumu ifade eder. Bireylerin takınacakları tasarruf yapma, az ve dikkatli harcama yapma gibi tavırlar bireylere olumlu yansımaktadır. Finansal davranış ise bireylerin para yönetimini kontrol altında tutması, dikkatli alışveriş yapması, yatırım, borçlanma, tasarruf gibi bütün finansal konularda yapacağı eylemlerdir (Alkaya ve Yağlı, 2015: 587-589).

2. Literatür Taraması

Danes ve Hira (1987), yaptığı çalışmada üniversitede okuyan 323 öğrencinin kredi kartları, sigorta, rapor tutma, bireysel krediler ve genel olarak para yönetimi gibi beş farklı para yönetimi alanındaki bilgilerini test etmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre erkekler, sigorta ve bireysel krediler hakkında kadınlara göre daha fazla bilgi sahibiyken; kadınlar ise genel olarak finansal yönetim hakkında erkeklerden daha fazla bilgi sahibidir.

Chen ve Volpe (1998), finansal okuryazarlık seviyesinin üniversite öğrencilerinin kişisel finansman kararlarını nasıl etkilediğini araştırmıştır. İşletme bölümünde okumayanların, daha alt sınıfta okuyan öğrencilerin, kadınların, otuz yaşın altında olanların ve iş deneyimi az olanların finansal okuryazarlık düzeyi düşüktür.

Beal ve Delpachitra (2003), tarafından Avustralya'da yapılan çalışmada üniversitede okuyan birinci sınıf işletme öğrencileri ile işletme bölümü dışında okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesi karşılaştırılmıştır. Sonuçlara göre; genel olarak öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Ancak işletme bölümünde okuyan öğrencilerin işletme bölümü dışında okuyan öğrencilere göre finansal okuryazarlık seviyesinin yüksek olduğu görülmüştür.

Al-Tamimi ve Kalli (2009), tarafından Birleşik Arap Emirlikleri'nde bireysel yatırımcıların finansal okuryazarlık düzeyleri ile bu yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyen faktörler incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre; bireysel yatırımcıların finansal okuryazarlık seviyeleri istenen düzeyde değildir. Finansal okuryazarlık düzeyi; gelir seviyesi, eğitim düzeyi ve iş ortamından etkilenmektedir. Kadınların finansal okuryazarlık seviyeleri erkeklere nazaran daha düşüktür. Bireysel yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyen en önemli dört faktörün dini nedenler, firmanın bilinirliği, firmanın algılanan ahlaki ve çeşitlilik amacı olduğu tespit edilmiştir.

Van Rooij vd. (2011), tarafından Hollanda'da finansal okuryazarlık ile hisse senedi piyasasında işlem yapma arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre; finansal okuryazarlığı düşük bireylerin hisse senetlerine daha az yatırım yaptıkları tespit edilmiştir.

Koenen ve Lusardi (2011), Almanya'da yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre, erkekler kadınlara göre daha yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca, gelir seviyesinin ve eğitim düzeyinin düşük olduğu Doğu Almanya'da finansal okuryazarlık seviyesinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak Almanya'da finansal okuryazarlık seviyesi orta düzeydedir.

Almenberg ve Söderberg (2011), İsveç'te finansal okuryazarlık ile emeklilik planları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, özellikle kadınlar, yaşlı insanlar, gelir ve eğitim seviyesi düşük bireylerin finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğu sonucunu bulmuşlardır. Ayrıca emeklilik planı yapan bireyler yapmayanlara göre daha yüksek finansal okuryazarlığa sahiptir.

Sekita (2011), Japonya'da finansal okuryazarlık ile emeklilik planları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre genel olarak Japon halkının finansal okuryazarlık seviyesi düşüktür. Kadınlar, genç bireyler, gelir ve eğitim seviyesi düşük bireylerin finansal okuryazarlık seviyesi daha düşüktür. Ayrıca finansal okuryazarlık seviyesi yüksek olan bireylerin emeklilik planı yaptığını tespit etmiştir.

Lusardi vd. (2013), tarafından Rusya'da yapılan çalışmada; finansal okuryazarlık seviyesi yüksek olan bireylerin daha çok tasarruf yaptığını ve daha az harcama yaptığını tespit etmişlerdir. Ayrıca finansal okuryazarlık seviyesi yüksek olan bireylerin finansal krizler gibi beklenmedik durumlar karşısında daha tasarruflu davrandıklarını tespit etmişlerdir.

Türk Ekonomi Bankası ve Boğaziçi Üniversitesi (2014), tarafından Türkiye genelinde yapılan araştırmaya göre; katılımcıların finansal okuryazarlık endeks değeri % 59,4 olarak hesaplanmıştır. Finansal okuryazarlık açısından avantajlı olanlar erkekler, büyük şehirlerde yaşayanlar, eğitilmiş bireyler, gelir ve sosyo-ekonomik statü sahibi olanlar ve çoğunlukla ticaretle uğraşanlar, yönetici ve serbest çalışan uzmanlardır. Buna karşın kadınlar, kırsal kesimde yaşayanlar, düşük eğitilmiş bireyler, düşük gelir ve sosyo-ekonomik statüye sahip bireyler ve çoğunlukla işsizler, ev hanımları ve öğrenciler finansal okuryazarlık yönünden dezavantajlı durumdadır.

Çam ve Barut (2015), Gümüşhane Üniversitesi'nde okuyan önlisans öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğunu tespit etmiştir. Öğrencilerin finansal davranışlarının, finansal bilgi seviyeleri ile ilgisinin olmadığı ve verdikleri cevapların tutarsız olduğu tespit edilmiştir.

Sermaye Piyasası Kurulu (2015), tarafından Türkiye'de 3000 kişiyle yüz yüze görüşülerek yapılan finansal okuryazarlık araştırması sonuçlarına göre; eğitim finansal okuryazarlıkta önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle okula hiç gitmemiş ya da ilköğretimi tamamlamamış bireylerin finansal okuryazarlık seviyeleri çok düşüktür. Eğitim seviyesi ile finansal okuryazarlık seviyesi arasında pozitif bir ilişki vardır. Kadınların, ileri yaş gruplarının finansal okuryazarlık seviyesinde düşüş vardır. Ayrıca hane halkının geliri arttıkça finansal okuryazarlık seviyesi artmaktadır.

3. Metodoloji

3.1. Araştırmanın Yöntemi

3.1.1. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Giresun Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu dört devlet üniversitesinde okuyan rastgele seçilmiş 1240 öğrenci oluşturmaktadır.

3.1.2. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket sorularının hazırlanmasında literatürden yararlanıldığı gibi ankette özgün sorular da sorulmuştur. Ankette 7 adet demografik özellik sorusu ve 30 adet finansal bilgi, tutum ve davranış sorusu bulunmaktadır. Anketler Kasım 2016 – Mart 2017 tarihleri arasında uygulanmıştır. Anket soruları şıklı sorulardır.

3.1.3. Verilerin Çözümü

Anketler, SPSS (23.0 sürümü) programı ile istatistikî verilere dönüştürülmüştür. Öncelikle ankette yer alan bütün soruların frekans analizi yapılarak sorulara verilen cevaplar yüzdelik dilimlerle ifade edilmiştir. Daha sonra katılımcıların demografik özellikleri ile finansal okuryazarlık seviyeleri, finansal okuryazarlık seviyeleri ile aylık bir bütçe yapıp buna uygun davranma davranışı arasındaki ilişki ve finansal okuryazarlık seviyeleri ile düzenli tasarruf yapma davranışı arasındaki ilişkiler t-testi ve anova testi ile karşılaştırılmıştır.

3.2. Araştırmanın Hipotezleri

Bu çalışmanın temel amacı öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesinin belirlenmesidir. Ayrıca öğrencilerin demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık seviyelerinin farklılık gösterip göstermediği, öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesinin planlı bütçe yapma ve buna uygun davranma ve düzenli tasarruf yapma davranışına etkisi araştırılmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmada üç tane hipotez kurulmuştur.

Hipotez 1:

Ho: Katılımcıların demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık seviyeleri farklılaşmamaktadır.

H1: Katılımcıların demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık seviyeleri farklılaşmaktadır.

Hipotez 2:

Ho: Katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerine göre aylık bir bütçe yapma ve buna uygun davranma davranışı farklılaşmamaktadır.

H1: Katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerine göre aylık bir bütçe yapma ve buna uygun davranma davranışı farklılaşmaktadır.

Hipotez 3:

Ho: Katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerine göre düzenli tasarruf yapma davranışı farklılaşmamaktadır.

H1: Katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerine göre düzenli tasarruf yapma davranışı farklılaşmaktadır.

4. Araştırmanın Bulguları

4.1. Verilerin Analizi ve Bulgular

Araştırmaya katılanların % 59,0 (731 kişi)'u kadınlardan % 41,0 (509 kişi)'i ise erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların % 98,9'u bekar, %1,1'i evlilerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılanların % 89,3 (1107 kişi) 19-24 yaş aralığındayken, en az yüzdeye sahip yaş aralığı % 0,4 ile 31 ve üzeridir. Araştırmaya katılanların eğitim durumuna bakıldığında % 91,0 (1128 kişi)'i lisans öğrencisi, % 7,4 (92 kişi)'ü önlisans öğrencisi, % 1,6 (20 kişi)'sı ise yüksek lisans öğrencisidir. Araştırmaya doktora öğrencisi katılmamıştır. Araştırmaya katılanların % 51,0 (632 kişi)'i iktisadi ve idari bilimler fakültesinde öğrenim görmektedir. Araştırmaya % 4,2 ile en az katılıma sahip fakülte ilahiyat fakültesi öğrencileridir.

Tablo 1. Demografik Bulgular

	Frekans	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	731	59,0
Erkek	509	41,0
Yaş		
18 ve altı	79	6,4
19-24	1107	89,3
25-27	42	3,4
28-30	7	0,6
31 ve üzeri	5	0,4
Medeni Durum		
Evli	14	1,1
Bekar	1226	98,9
Eğitim Durumu		
Önlisans	92	7,4
Lisans	1128	91,0
Yüksek Lisans	20	1,6
Doktora	0	0,0
Okuduğu Fakülte		
İktisadi ve İdari Bilimler	632	51,0

Mühendislik	122	9,8
Fen-Edebiyat	72	5,8
Eğitim	161	13,0
İlahiyat	52	4,2
Diğer	201	16,2
Sınıf		
Birinci	319	25,7
İkinci	327	26,4
Üçüncü	270	21,8
Dördüncü	301	24,3
Diğer	23	1,9
Gelir Durumu		
₺ 500 ve altı	595	48,0
₺ 501-800	326	26,3
₺ 801-1100	157	12,7
₺ 1101-1400	76	6,1
₺ 1401 ve üstü	86	6,9

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları sınıfların yüzdelerine bakıldığında aralarında önemli bir fark olmadığı görülmektedir. Ancak, diğer (dördüncü sınıf ve hazırlık) fakültelerde okuyan öğrenciler % 1,9 ile en az katılıma sahiptirler. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 48,0 (595 kişi)'inin ₺ 500 ve altı gelire sahip olduğu görülmektedir. En yüksek gelire sahip katılımcıların yüzdesi ise % 6,9 (86 kişi)'dir. Genel olarak bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun ₺ 500 ve altı ve ₺ 501-800 gelir grubuna sahip olduğu görülmektedir.

Katılımcıların % 63,8 (791 kişi)'i kendisini finansal durumunu yönetmede başarılı bulurken, % 36,2 (449 kişi)'si başarısız bulmaktadır. Tablo 2'den de anlaşılacağı üzere araştırmaya katılanların % 72,3 (897 kişi)'ünün kişisel bütçesini yönetme bilgilerini ailesinden öğrendiği, % 2,9 (36 kişi)'unun ise arkadaş çevresinden öğrendiği görülmektedir. Katılımcıların % 40,0 (496 kişi)'inin finansal kayıtlarını (fatura ödemeleri, banka dekontları, harç ödemeleri vs.) belli bir süre saklayıp sonra attıkları görülmektedir. Hepsini sürekli saklayanlar en az katılıma (% 15,0) sahiptirler. Genel olarak bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun finansal kayıtlarını (fatura ödemeleri, banka dekontları, harç ödemeleri vs.) sakladığı görülmektedir.

Tablo 2. Finansal Davranış Sorularına Ait Bulgular

	Frekans	Yüzde
Finansal Durumunuzu (Gelir-Gider) Yönetmede Kendinizi Başarılı Buluyor Musunuz?		
Evet	791	63,8
Hayır	449	36,2
Kişisel Bütçenizi Yönetme Bilgilerinizi Nereden Öğrendiniz?		
Ailemden	897	72,3
Okuldan	50	4,0
Arkadaş çevremden	36	2,9
Diğer	257	20,7
Finansal Kayıtlarınızı (Fatura Ödemeleri, Banka Dekontları, Harç Ödemeleri vs.) Ne kadar Süre ile Saklarsınız?		
Hiç saklamam	197	15,9
Hepsini sürekli saklarım	186	15,0
Belli bir süre saklar sonra atarım	496	40,0
Sadece önemli gördüklerimi saklarım	361	29,1

Katılımcıların % 58,2 (722 kişi)'sinin aylık bir bütçe yapısı ve buna uygun davrandığı görülmektedir. Araştırmaya katılanlara yöneltilen "Bir sonraki gelirinizi (maaş, kira geliri vs.) elinize ulaşmadan önce paranız tükenirse ne yaparsınız?" sorusuna katılımcıların % 44,7 (554 kişi)'si "giderlerimi kısar ve tasarruf yaparım" cevabını vermiştir. Katılımcıların 0,7 (9 kişi)'si "ihtiyaç kredisi kullanırım" cevabını vermiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilere "yeterli tasarrufun olsa tasarruflarınızı hangi yatırım aracına yatırarsınız?" sorusuna öğrencilerin % 43,3 (537 kişi)'ü altın cevabını vermiştir. Katılımcıların altından sonra en çok güvendiği yatırım araçları sırasıyla gayrimenkul, dolar, euro ve hisse senedi olmuştur. Katılımcıların % 56,7 (703 kişi)'si düzenli olarak tasarruf yaptığı görülmektedir. Tasarruf yapanların çok büyük bir oranı (% 65,8) beklenmeyen olumsuz durumlar için tasarruf yapmaktadır. Tasarruf yapanların % 0,7 (5 kişi)'si emeklilik için, % 0,7 (5 kişi)'si ise çocuklarına miras bırakabilmek için tasarruf yapmaktadır. Tasarruf yapmayanların büyük bir çoğunluğunun (% 43,0) geliri yeterli olmadığı için tasarruf yapmadığı

görülmemektedir. Tasarruf yapmayanların % 17,1 (92 kişi)'ine alışveriş yapmak daha çekici geldiği için tasarruf yapmadığını belirtmiştir.

Tablo 3. Finansal Tutum Sorularına Ait Bulgular

	Frekans	Yüzde
Aylık Bir Bütçe Yapar ve Buna Uygun Davranır Mısınız?		
Evet	772	58,2
Hayır	518	41,8
Bir Sonraki Geliriniz (Maaş, Kira Geliri vs.) Elinize Ulaşmadan Önce Paranız Tükenirse Ne Yaparsınız?		
Giderlerimi kısar ve tasarruf yaparım	554	44,7
Akraba, arkadaş veya tanıdıklarımın borç alırım	262	21,1
Tasarruflarımı kullanırım	173	14,0
Kredi kartı kullanırım	161	13,0
İhtiyaç kredisi kullanırım	9	0,7
Fazla mesai yaparım veya ek iş yaparım	62	5,0
Değerli eşyalarımı satarım.	19	1,5
Yeterli Tasarrufun Olsa Tasarruflarınızı Hangi Yatırım Aracına Yatırırsınız?		
Hisse senedi	32	2,6
Dolar	176	14,2
Euro	74	6,0
Altın	537	43,3
Gayrimenkul	421	34,0
Düzenli Olarak Paranızın Bir Kısmını Tasarruf Eder Misiniz?		
Evet	703	56,7
Hayır	537	43,3
Niçin Tasarruf Ediyorsunuz?		
Beklenmeyen olumsuz durumlar için	464	65,8
Çocuklarıma miras bırakabilmek için	5	0,7
Emeklilik için	5	0,7
Ekonomik anlamda özgür bir hayat yaşamak için	80	11,3
İleride önüme çıkacak fırsatları değerlendirmek için	91	12,9
Gelecekteki hayat standartlarımı yükseltmek için	60	8,5
Niçin Tasarruf Etmiyorsunuz?		
Gelirim yeterli olmadığı için	231	43,0
Tasarruf etmek gibi bir huyum yok	117	21,8
Alışveriş yapmak daha çekici	92	17,1
Başka nedenler	97	18,1

Finansal bilgi soruları içerisinde en fazla doğru cevaplanan soru % 75,2'lik oranla uluslararası banka hesap numarasının ne olduğu sorusudur. Daha sonra en fazla doğru cevaplanan sorular ise yaş çay ve kabuklu fındık fiyatlarının nasıl belirlendiği, enflasyonun ne anlama geldiği sorularıdır. En az doğru cevap verilen soru ise bireysel emeklilikte devlet katkı payının % kaç olduğudur. En az doğru cevaplanan bir diğer soru ise Türkiye'de ekmekten alınan verginin % kaç olduğudur. Matematiksel hesaplama soruları içerisinde en fazla doğru cevap verilen soru kar payı hesaplama sorusudur.

Tablo 4. Finansal Bilgi Sorularına Ait Doğru Cevaplar

	Frekans	Yüzde
Enflasyon Size Neyi İfade Etmektedir?	737	59,4
Bireysel Emeklilikte Devlet Katkı Payı % Kaçtır?	224	18,1
Aşağıdakilerden Hangisine Yatırım Yapmak Daha Risklidir?	593	47,9
Kabuklu Fındık Fiyatları Nasıl Belirlenir?	584	47,1
Yaş Çay Fiyatları Nasıl Belirlenir?	833	67,2
Uluslararası Banka Hesap Numarası Neyi İfade Etmektedir?	932	75,2

Aşağıdaki Para Birimlerinden En Değerli Olan Hangisidir?	439	35,4
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Nereye Bağlıdır?	398	32,1
Türkiye'de Ekmekte % Kaç Vergi Uygulanmaktadır?	278	22,4
Portföy Çeşitlendirme Sorusu	373	30,1
Basit Faiz Hesaplama Sorusu	497	40,1
Reel Faiz Hesaplama Sorusu	517	41,7
Paranın Bugünkü Değeri ile İlgili Soru	394	31,7
Gelirin ve Enflasyonun Aynı Oranda Artması İle Soru	361	29,1
Kar Payı Hesaplama Sorusu	658	53,1

Tablo 5'den de görüleceği gibi katılımcıların en yüksek oranla (% 49,3) "iyi biliyorum" diye işaretlediği kavram "EFT"dir. Katılımcıların % 47,8'i "kar payı", % 46,0'sı "bireysel emeklilik", % 41,5'i "risk ve getiri" kavramını "iyi biliyorum" diye işaretlemiştir. Aynı şekilde en az bilinen kavramlar sırasıyla türev araçlar, parite, ons, yatırım portföyü, tasarruf mevduatı sigorta fonudur.

Tablo 5. Katılımcıların Bazı Kavramlar Hakkındaki Bilgi Düzeyleri

	Hiç bilmiyorum	Duydum ancak ayrıntısını bilmiyorum	İyi biliyorum
Yatırım portföyü	556 (44,8)	542 (43,7)	142 (11,5)
EFT	181 (14,6)	448 (36,1)	611 (49,3)
Hesap bildirim cetveli	393 (31,7)	552 (44,5)	295 (23,8)
Bireysel emeklilik	84 (6,8)	585 (47,2)	571 (46,0)
Risk ve getiri	230 (18,5)	496 (40,0)	514 (41,5)
Tasarruf mevduatı sigorta fonu	398 (32,1)	641 (51,7)	201 (16,2)
Kredi notu	245 (19,8)	522 (42,1)	473 (38,1)
Parite	798 (64,4)	355 (28,6)	87 (7,0)
Kar payı	148 (11,9)	499 (40,2)	593 (47,8)
Katılım bankacılığı	322 (26,0)	618 (49,8)	300 (24,2)
Türev araçlar	796 (64,2)	372 (30,0)	72 (5,8)
Ons	908 (73,2)	236 (19,0)	96 (7,7)

Katılımcıların finansal okuryazarlık skorlarını tespit edebilmek için ankette 15 adet finansal bilgi sorusu sorulmuştur. Bu soruların özelliği tek bir doğru cevabının olmasıdır. Anketteki diğer sorular finansal tutum ve davranışlarla ilgili olduğundan bu soruların tek doğru cevabı yoktur. Tablo 6'dan da görüldüğü gibi bu 15 finansal bilgi sorusundan hiçbirini bilemeyen yoktur. Sadece 1 tanesini doğru bilenlerin oranı % 1,4 (17 kişi)'tür. 2 tane doğru cevap verenlerin oranı ise % 4,4 (55 kişi)'tür. Soruların tamamını doğru bilenlerin oranı ise % 0,2 (2 kişi)'dir. Toplam 7 soruya doğru cevap verenlerin sayısının 189 kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Toplam Doğru Sayısına Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Toplam Doğru Sayısı	Frekans	Yüzde	Toplamlı Yüzde
0	0	0	0
1	17	1,4	1,4
2	55	4,4	5,8
3	111	9,0	14,8
4	143	11,5	26,3
5	165	13,3	39,6
6	168	13,5	53,1
7	189	15,2	68,4
8	139	11,2	79,6
9	119	9,6	89,2
10	71	5,7	94,9
11	32	2,6	97,5
12	21	1,7	99,2

13	6	0,5	99,7
14	2	0,2	99,8
15	2	0,2	100,0
Toplam	1240	100,0	

Bu çalışmada, toplam doğru sayısı 8'den az olan öğrencilerin düşük finansal okuryazar grubunda oldukları, toplam doğru sayısı 8 ve 8'den fazla olan öğrencilerin yüksek finansal okuryazar grubunda oldukları kabul edilmektedir. Buna göre katılımcıların % 68,4 (848 kişi)'ü düşük finansal okuryazarlık seviyesine sahipken, % 31,6 (392 kişi)'sı yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahiptir. Genel olarak bakıldığında katılımcıların finansal okuryazarlık seviyeleri düşüktür. Yüksek finansal okuryazar grubunda yer alan katılımcıların ortalama doğru sayısı 9,27 iken, düşük finansal okuryazarlık grubunda yer alan katılımcıların ortalama doğru sayısı 4,94'tür.

Tablo 7. Ortalama Doğru Sayısı

	Frekans	Yüzde	Ortalama Doğru Sayısı
Yüksek Düzeyde Finansal Okuryazar	392	31,6	9,27
Düşük Düzeyde Finansal Okuryazar	848	68,4	4,94
Toplam	1240	100,0	

4.2. Araştırma Hipotezlerinin Test Edilmesi

Çalışmanın birinci hipotezi;

Ho: Katılımcıların demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık seviyeleri farklılaşmamaktadır.

H1: Katılımcıların demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık seviyeleri farklılaşmaktadır." şeklindedir.

Çalışmanın ikinci hipotezi;

Ho: Katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerine göre aylık bir bütçe yapıp buna uygun davranma davranışı farklılaşmamaktadır.

H1: Katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerine göre aylık bir bütçe yapıp buna uygun davranma davranışı farklılaşmaktadır." şeklindedir.

Çalışmanın son hipotezi;

Ho: Katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerine göre düzenli tasarruf yapma davranışı farklılaşmamaktadır.

H1: Katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerine göre düzenli tasarruf yapma davranışı farklılaşmaktadır." şeklindedir.

Tablo 8: Finansal Okuryazarlık Seviyesinin Tespitine İlişkin Analiz Sonuçları

	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık Düzeyi
Cinsiyet	1	,000
Medeni Durum	1	,696
Fakülte	5	,000
Yaş	4	,000
Eğitim Durumu	2	,000
Sınıf	4	,000
Gelir durumu	4	,000
Bütçe Yapma	1	,070
Tasarruf Yapma	1	,015

Analiz sonuçlarına göre erkek, 31 ve üzeri yaş grubunda yer alan, iktisadi ve idari bilimler fakültesinde okuyan, yüksek lisans öğrenimi gören, diğer sınıf (*normal öğrenim süresini uzatan beşinci, altıncı vs. yılında okuyan öğrenciler*) grubunda okuyan ve ₺ 801-1100 gelir grubunda yer alan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesi daha yüksektir. Yapılan t-test ve anova testleri sonucu medeni durum hariç diğer demografik özellikler için $P < 0,05$ olduğundan H_0 hipotezi red, H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Sonuç olarak katılımcıların demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık seviyesi farklılaşmaktadır.

Tablo 8'de görüldüğü gibi aylık planlı bir bütçe yapma davranışı, finansal okuryazarlık seviyesine göre farklılık göstermemektedir. Buna göre; yapılan t-testi sonucu aylık planlı bir bütçe yapma davranışı için $P > 0,05$ olduğundan H_1 hipotezi red, H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre finansal okuryazarlık seviyesine göre düzenli tasarruf yapma davranışı farklılaşmaktadır. Buna göre; yapılan t-testi sonucu düzenli tasarruf yapma davranışı için $P < 0,05$ olduğundan H_0 hipotezi red, H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Finansal okuryazarlık kavramı, bireylerin finansal konularda yeterli bilgiye sahip olması ve sahip olduğu bilgiye uygun tutum ve davranışlar sergilemesini ifade etmektedir. Finansal okuryazar birey, tasarruf, yatırım, emeklilik, bütçeleme, borçlanma vs. konularda bilgi sahibi olan ve bu konular arasındaki ilişkileri bilen, yorum yapabilen ve bu bilgi çerçevesinde finansal tutum ve davranış sergileyen kişidir.

Genel olarak cinsiyet bakımından erkeklerin, medeni durum bakımından evlilerin, katılımcıların okudukları fakülte açısından iktisadi ve idari bilimler fakültesinde okuyanların, yaş bakımından 31 ve üzeri yaş grubunda olanların, eğitim düzeyi bakımından yüksek lisans öğrenimi görenlerin, okudukları sınıf bakımından daha yüksek sınıfta okuyanların ve gelir durumu bakımından ₺ 801-1100 gelir seviyesine sahip olanların finansal okuryazarlık seviyesi daha yüksektir. Bu durum kadınlara, evli olmayanlara, iktisadi ve idari bilimler fakültesi dışındaki fakültelerde okuyanlara yani ekonomi dersi almayanlara, daha düşük yaş grubunda olanlara, eğitim seviyesi düşük olanlara ve gelir durumu iyi olmayanlara finansal okuryazarlık eğitimi verilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Finansal okuryazarlık seviyesi ile planlı bir bütçe yapma davranışı arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Ancak finansal okuryazarlık seviyesi düzenli tasarruf yapma davranışını etkilemektedir.

Katılımcıların genel finansal okuryazarlık seviyesine bakıldığında sadece % 31,6'sı yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahiptir. % 68,4'ü ise düşük finansal okuryazarlık seviyesine sahiptir. Türk Ekonomi Bankası'nın 2014 yılında yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre Türkiye'nin finansal okuryazarlık endeksi % 43'tür. Atkinson ve Messy'nin 2012 yılında yaptığı çalışmada Dünya'da 4 kıtada 14 ülkeye anket uygulamıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre sırasıyla finansal okuryazarlık endeksi Macaristan'ın % 69, Estonya'nın % 61, İrlanda'nın % 60, Almanya'nın % 58, Çek Cumhuriyeti'nin % 57, İngiliz Virjin Adalarının % 57, İngiltere'nin % 53, Malezya'nın % 51, Polonya'nın % 49, Ermenistan'ın % 46, Arnavutluk'un % 45'dir. Bu durum araştırmaya katılanların finansal okuryazarlık endeksinin hem Türkiye ortalamasında hem de dünya ülkeleri ortalamasından düşük olduğunu göstermektedir. Çalışmanın sonuçlarına göre finansal okuryazarlık endeksinin Türkiye ortalamasından düşük olması katılımcıların % 89,3'ünün 19-24 yaş grubunda olması ile açıklanabilir.

Ayrıca, Demir vd. (2016), tarafından Aydın, Denizli ve Muğla illerini kapsayan TR32 Bölgesi'nde yapılan çalışmanın sonuçlarına göre; harcamalar konusunda planlı bütçe yapanların oranı % 68,48, aylık tasarruf yapanların oranı %52,88'dir. Katılımcıların % 52,28'i paranın bugünkü değeri sorusuna, % 60,04'ü portföy çeşitlendirme sorusuna, % 77,07'si basit matematiksel hesaplama sorusuna doğru cevap vermiştir. Genel olarak TR32 Bölgesi'nde finansal okuryazarlık seviyesi % 54 olarak tespit edilmiştir. TR32 Bölgesi'nde finansal okuryazarlık seviyesinin TR90 Bölgesi'ne nazaran daha yüksek olmasının nedeni Batı'da ekonomik kalkınmanın, dolayısıyla kişi başına düşen milli gelirin fazla olmasıyla açıklanabilir.

Finansal okuryazarlık eğitimleri ilköğretimden itibaren müfredata girmeli ve bu eğitimler küçük yaştaki bireylerden başlanmalıdır. Üniversitelerde ise iktisadi ve idari bilimler fakültesi dışındaki fakültelerin müfredatına da finansal okuryazarlık dersleri konulmalıdır. Finansal okuryazarlık eğitimleri sadece öğrencilere değil bu öğrencilerin ailelerine de verilmelidir.

Toplumun dezavantajlı grupları olan kadınlar, ileri yaş grupları, kırsal kesimdeki hana halkı vs. gruplarına da finansal okuryazarlık eğitimi verilerek toplumun tamamına ulaştırılmalıdır. Bu eğitimleri meslek edindirme kursları, seminerler, kamu spotları ve kısa film yarışmaları aracılığıyla verilmelidir. Ayrıca küçük yaştaki bireylere çizgi film aracılığıyla finansal konularda tasarrufun önemi anlatılmalıdır. Bölgesel anlamda ise halk eğitim merkezleri, belediyeler aracılığıyla ücretsiz kurslar düzenlenmeli ve bu kurs sonunda ödüllü bilgi yarışmaları düzenlenmelidir.

Kaynakça

Alkaya A. ve Yağlı İ. (2014). "Finansal okuryazarlık – finansal bilgi, davranış ve tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF öğrencileri üzerine bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt:8,Sayı:40, Sayfa:585-599.

- Almenberg J. ve Söderberg J. S. (2011). Financial literacy and retirement planning Sweden. *Network for studies on pensions, aging and retirement discussion paper*, pp. 1-28, [file:///C:/Users/TS/Downloads/Financial_literacy_and_retirement_planning_in_Swed.pdf], Erişim Tarihi: 29.01.2016.
- Al-Tamimi H. A. H. ve Kalli A. A. B. (2009). Financial literacy and investment decisions of UAE investors. *The Journal of Risk Finance*, 10(5), pp. 500-516.
- Atkinson A. ve Messy F. A. (2012). Measuring financial literacy: results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) pilot study. *OECD working papers on finance, Insurance and private pensions*, No.15, Paris. [http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5k9csfs90fr4en.pdf?expires=1495538479&id=id&accname=guest&checksum=2F84A7058670B2089B57DC9E6629A483], Erişim Tarihi: 29.01.2016.
- Beal D. J. ve Delpachitra S. B. (2003). Financial literacy among Australian University students. *Economic papers*, 22(1), pp.65-78. [eprints.usg.edu.au/3432/2/Beal_Delpachitra_2003_AV.pdf], Erişim Tarihi: 29.01.2016.
- Chen H. ve Volpe R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 7(2), pp. 107-128.
- Çam A. V. ve Barut A. (2015). Finansal okuryazarlık düzeyi ve davranışları: Gümüşhane Üniversitesi önlisans öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, Cilt:4, Sayı:7, ss. 63-72.
- Danes S. M. ve Hira T. K. (1987). Money management knowledge of college students”, *Journal of Student Financial Aid*. 17(1), pp. 1-16.
- Demir N., Kaderli Y. ve Özdemir M. (2016). *TR32 bölgesinde finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik çözüm önerileri*. Adnan Menderes Üniversitesi Vakfı Proje Sonuç Raporu, Aydın.
- Gökmen H. (2012). *Finansal okuryazarlık*. Birinci Baskı, Hiperlink Yayınları, İstanbul.
- Işık İ. (2011). *Dünyada ve Türkiye’de finansal hizmetlere erişim ve finansal eğitim*. [https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/362bbf12-7d95-47eb-9d4d13039893ce5e/finansal_egitim.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-362bbf12-7d95-47eb9d4d-13039893ce5e-m3fBaLY], Erişim Tarihi: 09.01.2016.
- Jazayeri A. *From financial literacy to financial capability*. [http://www.ruralfinanceandinvestment.org/sites/default/files/From_financial_literacy_pdf.pdf], Erişim Tarihi: 13.01.2016.
- Koenen T. B. ve Lusardi A. (2011). *Financial literacy and retirement planning in Germany*. Working Paper 17110, [http://www.nber.org/papers/w17110], Erişim Tarihi: 29.01.2016.
- Lusardi A., Klapper L. ve Panos G. (2013). *Financial literacy and its consequences: evidence from Russia during the financial crisis*. *Journal of Banking-Finance*, 37(10), pp. 3904-3923.
- Lusardi A. (2008). *Financial literacy: an essential tool for informed consumer choice?*. Dartmouth College, Harvard Business School and NBER, pp.1-29.
- Roy Morgan Research. (2003). *ANZ survey of adult financial literacy in Australia*. [http://www.financialliteracy.gov.au/media/465156/anz-survey-of-adult-financial-literacy-2003.pdf], Erişim Tarihi: 13.01.2016.
- Schagen S. ve Lines A. (1996). *Financial literacy in adult life*. NFER, [www.nfer.ac.uk/publications/91091/91091.pdf], Erişim Tarihi:04.06.2016.
- Sekita S. (2011). *Financial literacy and retirement planning in Japan*. Netspar Discussion Paper No: 01/2011-016, [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1809681###], Erişim Tarihi: 29.01.2016.
- Sermaye Piyasası Kurulu. (2013). *SPK başkanı Dr. Vahdettin Ertaş’ın finansal okuryazarlık ve erişim zirvesi konuşma metni*. [http://www.spk.gov.tr/duyurugoster.aspx?aid=20130201&subid=1&ct=c], Erişim Tarihi: 29.12.2015.
- Sermaye Piyasası Kurulu. (2015). *2015 yılı ikinci Türkiye finansal okuryazarlık araştırması tamamlandı*. [http://www.spk.gov.tr/duyurugoster.aspx?aid=20151005&subid=0&ct=f], Erişim Tarihi: 16.01.2016.
- Türk Ekonomi Bankası-Boğaziçi Üniversitesi. (2014). *Türkiye’de finansal erişim ve okuryazarlık*. [http://www.teb.com.tr/upload/PDF/foe_endeks_rapor_2014.pdf], Erişim Tarihi:26.12.2015.

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2012). *Finansal eğitim ulusal stratejisi üst düzey ilkeleri*. [http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/e34f18f7-1ae1-4743-90dfd1974f81ffe4/OECD_INFE_USTDUZEY_ILKELERI.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACEe34f18f7-1ae1-4743-90df-d1974f81ffe4], Erişim Tarihi: 17.01.2016.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2015). *Finansal eğitim*. [http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/594551dd-66f6-40fe-8f32-a2870bc984a3/TCMB_Bulten_37.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=594551dd-66f6-40fe-8f32-a2870bc984a3], Erişim Tarihi:16.05.2016.
- Türkiye Cumhuriyeti Hazine Müsteşarlığı. (2014). *Finansal erişim, finansal eğitim, finansal tüketicinin korunması stratejisi ve eylem planları*. [https://hazine.gov.tr/File/?path=ROOT%2f1%2fDocuments%2fGenel+%C4%B0%C3%A7erik%2fStrateji_Eylem_Planlar%C4%B1.pdf], Erişim Tarihi: 13.01.2016.
- Van Rooij M.C.J., Lusardi A. ve Alessie R. (2011). Financial literacy and stock market participation. *Journal of Financial Economics*, 101(2), pp. 449-472.

Extended Abstract

Aim and Scope

The main pupose of this study is to determine the financial literacy levelsm of the students studying in the public universities in Giresun, Gümüşhane, Rize and Trabzon TR90 Region. It also aims to test participants financial attitudes and behaviors, their mathematical skills, and their knowledge of financial concepts. Besides, the effect of financial literacy level on planned budgeting and saving behavior is investigated.

Methods

The research universe is composed of Giresun University, Gümüşhane University, Recep Tayyip Erdoğan University and Karadeniz Technical University. The sample of the study consists of 1240 randomly selected students studying at these universities. Survey method was used as data collection tool. Questiannaires were converted into statistical data with SPSS (version 23,0) program. Fistly, the frequency analysis of all the quesyiins in the questionnaire was done and the answers given to the questions were expressed in percentiles. T-test and anova test were used to determine the level of financial literacy.

Findings

68,4 % of the participants had a low level of financial literacy, while 31,6 % had a high level of financial literacy. In general, financial literacy levels of participants were low. There is no significant relationship between financial literacy level and planned budgeting behavior. However, the level of financial literacy affect regular saving behavior.

Conclusion

When the general financial literacy level of the participants is considered, only 31.6% have high financial literacy level. Turkey's financial literacy index based on the results of his study in 2014, the Turkish Economy Bank is 43%. In 2012, Atkinson and Messy conducted surveys in 14 countries on 4 continents. According to the results of the study, the financial literacy index was 69% for Hungary, 61% for Estonia, 60% for Ireland, 58% for Germany, 57% for Czech Republic, 57% for British Virgin Islands, 53% for England, respectively. It is 51% for Malaysia, 49% for Poland, 46% for Armenia and 45% for Albania. In this case, index of financial literacy research participants both from Turkey shows that both average lower than the average of countries in the world. Turkey is lower than the average of the financial literacy index based on the results of the study could be explained by the 89.3% of respondents in the 19-24 age group.

In addition, Demir et al. (2016), according to the results of the study conducted in the TR32 Region covering Aydın, Denizli and Muğla; The financial literacy level in the TR32 Region is 54%. The reason why the financial literacy level in the TR32 Region is higher than in the TR90 Region can be explained by the high level of economic development in the West and thus the per capita income.